

ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ РОБОТИ З ОСОБОВИМ СКЛАДОМ

ТЕМА № 2 “МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО”

ЗАНЯТТЯ № 3 “ ЗАКОНИ І ЗВИЧАЇ ВІЙНИ”

(ЛЕКЦІЯ, 2 ГОДИНИ)

Навчальні питання :

1. Поранені, хворі та особи, які зазнали корабельної аварії. Військовополонені.
2. Обмеження загального характеру на ведення війни. Поняття “комбатант”. Методи та засоби ведення війни та обмеження на їх вибір. Захист цивільного населення та цивільних об’єктів.
3. Відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права. Військові злочини щодо порушення МГП.

1 навчальне питання

**Захисту поранених, хворих та осіб, які зазнали
корабельної аварії, присвячені статті
Женевських конвенцій 1949 року:**

- Про поліпшення долі поранених та хворих у діючих арміях.
- Про поліпшення долі поранених, хворих, та осіб, які зазнали корабельної аварії зі складу збройних сил на морі.
- Про захист цивільного населення під час війни.

Також зазначені положення розкриваються в першому
Додатковому протоколі 1977 року до Женевських
конвенцій.

Терміни «**поранені**» і «**хворі**» означають осіб, як військовослужбовців, так і цивільних, які внаслідок травми, хвороби або іншого фізичного або психічного розладу або інвалідності потребують медичної допомоги і які повинні бути захищені від будь-яких ворожих дій.

Термін «**потерпілі корабельну аварію**» означає осіб, як військовослужбовців, так і цивільних, які потерпіли корабельну аварію по будь-якій причині, в тому числі, що покидають літальний апарат, який вимушений здійснити посадку на воду або терпить біду. Такі особи не повинні ставати об'єктом нападу.

Комбатанти зобов'язані розшукувати і підбирати потерпілих корабельну аварію, поранених і хворих і забезпечувати їм відповідний захист та допомогу. Статус потерпілого корабельну аварію продовжує діяти до закінчення рятувальних операцій. Після цього врятований стає або військовополоненим, або цивільною особою.

Дії сторін до поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельну аварію

- ставитися з повагою: з беззахістними людьми слід поводитися так, як потребує їх стан, але завжди гуманно;
- захищати: вони повинні бути захищені від несправедливості та небезпеки, від наслідків воєнних дій, а також від можливостей посягання на недоторканність їхньої особистості. Для забезпечення такого захисту слід вживати відповідних заходів;
- надавати медичну допомогу та догляд: цим особам належить надавати медичну допомогу, їх не можна залишати напризволяще, навіть якщо вони належать до сторони противника.

Всі військовослужбовці повинні керуватися такими правилами:

- забороняється піддавати нападу військові та цивільні медичні заклади противника;
- необхідно підбирати поранених, хворих та осіб, що зазнали корабельну аварію, та надавати медичну допомогу, незалежно від їх належності;
- перевага в наданні допомоги може здійснюватися тільки за медичними ознаками;
- взяті в полон поранені та хворі військовослужбовці повинні утримуватися, як військовополонені та при першій нагоді повинні бути евакуйовані в тил;

- медичному персоналу повинно бути дозволено виконувати свій обов'язок щодо надання медичної допомоги за будь-яких обставин;
- слід захищати поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельну аварію, від актів помсти та поганого поводження;
- слід дозволити цивільному населенню та товариствам надати допомогу пораненим, хворим та особам, що зазнали корабельної аварії, незалежно від їх належності;
- ніхто не може бути покараний за надання допомоги пораненим та хворим.

У відношенні до всіх поранених і хворих незалежно від того, до якої сторони вони належать, забороняються наступні дії:

- медичні або наукові експерименти;
- вилучення тканин або органів для пересадки;
- всякі види вбивств, фізичні каліцтва, жорстоке поводження, тортури і мордування;
- взяття заручників;
- посягання на людську гідність, образливе і принижуюче поводження;
- засудження і застосування покарання без попереднього судового рішення, винесеного належним чином заснованим судом, за наявності судових гарантій.

- Тіла мертвих повинні завжди збиратися, особливо після бою.
- Необхідно вживати заходи щодо недопущення пограбування мертвих.
- Особисті речі мертвих разом з заповітом та цінностями повинні надсилатися до національного інформаційного бюро.
- Поховання або кремація здійснюються тільки після попередньої перевірки, компетентним лікарем. Кремація здійснюється тільки з причин гігієни або релігії.
- Могили повинні реєструватися і позначатися. Звичайно ця функція покладається на службу реєстрації могил.
- Це стосується усіх мертвих, чи то воєнних або цивільних, чи то своїх або противника.

До медичних частин відносяться установи та інші частини, воєнні чи цивільні, створені з медичною метою, головним чином для пошуку, збирання, транспортування, встановлення діагнозу або лікування, у тому числі і надання першочергової медичної допомоги, пораненим, хворим та потерпілим аварії суден, або для упередження захворювань.

Медичні частини включають: шпиталі, центри переливання крові, медичні профілакторії та інститути, медичні сховища та медичні і фармацевтичні склади цих частин.

Вони можуть бути стаціонарними, пересувними, постійними і тимчасовими. Прикладами є перелік від крупних, цивільних міських лікарень до тимчасових, наметових, військових польових шпиталів або пересувних військових польових медичних загонів.

Медичні частини втрачають свій захист, якщо вони беруть безпосередню участь у бойових діях. Захист не буде втрачений, якщо:

- а) особовий склад медичної частини озброєний легкою індивідуальною зброєю;
- б) медична частина охороняється вартовими або ескортами;
- в) стрілецька зброя та боєприпаси, вилучені у пацієнтів, тимчасово складовані в медичній частині в очікуванні їхнього повернення до бойової частини;
- г) особовий склад та матеріали ветеринарної служби (вони не є захищеними) розділяють умови розміщення з медичною частиною;
- д) медична частина також лікує цивільних.

Ставлення до військовополонених завжди повинне бути гуманним. *Це значить, що:*

- їхня честь і особистість повинні поважатися;
- вони повинні бути захищені від насильства, непристойності, залякування, образ, зловживання або публічної допитливості;
- ставлення до жінок повинне бути поважливим, з урахуванням статі та з не меншою прихильністю, ніж до чоловіків;
- вони не можуть бути суб'єктами фізичного каліцтва або наукових експериментів;
- помста не вживається проти військовополонених.

2 навчальне питання

Сутність права війни можна виразити в трьох пропозиціях:

- 1. Наносити удари тільки по військових об'єктах.**
- 2. Не заподіювати збитку особам, що знаходиться під заступництвом, і об'єктам, що не відносяться до бойових дій.**
- 3. Обмежуватися необхідним мінімумом засобів для досягнення поставленої бойової задачі.**

Тактичні принципи з точки зору МГП:

1. «Знищення супротивника»

Цей принцип повинний розглядатися у відношенні поставленої задачі. Якими будуть наслідку повного знищення супротивника з військової і гуманної точок зору?

Знищити противника звичайно значить позбавити його можливості вести бойові дії, не більш того. Бажаний ступінь нанесення втрати супротивнику повинний визначатися в залежності від того, позитивно чи негативно це відіб'ється на вашій волі маневру, і називається принципом домірності.

2. «Простота воєнних операцій»

Складно запланована операція несе в собі небезпека поразки.

У змісті права війни це означає зайві жертви.

3. «Концентрація сил»

Усі воєнні дії повинні бути спрямовані на досягнення однієї точно визначеної мети відповідно до поставленої задачі.

Розвідка повинна вказати, поряд з військовими цілями, розташування цивільного населення й інших осіб, що знаходяться під заступництвом, і об'єктів.

Напад на невоєнні об'єкти є даремною витратою сил, необхідних на напрямку головного удару.

4. «Єдність дій»

Будь-яка воєнна операція повинна бути частиною загального плану дій.

Погане військове планування приводить до неузгоджених дій, що ставить під погрозу успіх операції і може привести до додаткових жертв.

5. «Воля маневру»

Воля маневру означає утримання ініціативи. Якщо ініціатива знаходиться у ваших руках, то дії супротивника передбачувані. Тим самим вашої сили будуть у безпеці.

6. «Несподіванка»

Фактор несподіванки збільшує шанси на успіх. Захоплений несподівано супротивник з більшою імовірністю здасться, і, можливо, навіть без опору. Кількість жертв і руйнувань при цьому обмежиться мінімумом.

7. «Проведення операції з врахуванням місцевості і рельєфу»

При правильному виборі рельєфу може ховати чи маскувати сили і засоби, підвищувати ефективність зброї й обмежувати волю пересування супротивника.

Тому що різні ділянки місцевості володіють різними захисними властивостями з військової точки зору, то географічна характеристика району сильно впливає на розташування зон безпеки, що знаходяться під захистом МГП.

8. «Економія засобів»

Тому що воєначальники не мають у своєму розпорядженні необмежених ресурсів ведення збройної боротьби, то чітке розмежування військових і цивільних об'єктів має першорядне значення на будь-якій війні.

Напад на невоєнні об'єкти звичайно є військовим злочином і даремною витратою сил і засобів.

9. «Безпека»

Безпека, будучи всеохоплюючим принципом, у більшому ступені стосується, з погляду права війни, осіб і об'єктів, що не відносяться до ведення бойових операцій. Кожен командир, що відчуває свою відповідальність, посправжньому піклується не тільки про безпеку свого війська, але і захисту не беручих участі у конфлікті осіб і об'єктів, а також, зрозуміло, жертв війни.

3 навчальне питання

Мародерство

Мародерство відповідно до ст. 432 КК - це викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих і поранених,

Предметом цього злочину є речі, які знаходяться при вбитих або поранених на полі бою.

Об'єктивна сторона злочину виявляється у викраденні речей, що знаходяться при вбитих і поранених. Поранені та вбиті, у яких викрадаються речі, можуть належати до армій, що воюють, або бути із числа цивільного населення.

Вилучення у вбитих і поранених зброї та боєприпасів з метою їх подальшого використання для бойових дій не утворюють складу злочину, що розглядається, Обов'язковою ознакою цього злочину є місце його вчинення. Це - поле бою незалежно від того, йде на ньому бій чи його уже закінчено.

Поле бою вважається не тільки місцевість, де відбулося безпосереднє зіткнення з ворогом, але й тиллові райони, які були піддані впливу з боку ворожих засобів ураження.

Злочин вважається закінченим з моменту вилучення речей у поранених чи вбитих.

Із *суб'єктивної сторони* цей злочин вчиняється з прямим умислом.

***Суб'єктом* злочину може бути лише військовослужбовець.**

Насильство над населенням у районі воєнних дій

Відповідно до ст. 433 КК цей злочин визначається як розбій, протизаконне знищення майна, насильство, а так само протизаконне відібрання майна під приводом воєнної необхідності, вчинювані щодо населення в районі воєнних дій.

Об'єктивна сторона злочину - це зазначені в ст. 433 КК протиправні дії військовослужбовця щодо населення в районі воєнних дій. Поняттям "насильство щодо населення в районі воєнних дій" охоплюються різноманітні форми злочинного посягання на життя, здоров'я громадян (вбивство, нанесення тілесних ушкоджень, зґвалтування тощо). Якщо насильство виявилось у вбивстві, вчинене додатково кваліфікується за ст. 115 КК.

Суб'єктивна сторона цього злочину характеризується тільки умисною формою вини.

Суб'єктом злочину може бути тільки військовослужбовець.

Погане поводження з військовополоненими

Злочином за п, "а" ст, 434 КК визнається погане поводження з військовополоненими, яке мало місце неодноразово або зв'язане з особливою жорстокістю, або спрямоване проти хворих і поранених, а так само недбале виконання обов'язків щодо хворих і поранених особами, на яких покладено лікування їх і піклування про них, при відсутності ознак більш тяжкого злочину.

З об'єктивної сторони погане поводження з військовополоненими може виявлятися в діях, якими спричиняється шкода здоров'ю, ущемляються права і честь військовополонених (нанесення побоїв, спричинення тілесних ушкоджень, катування та інші прояви жорстокості).

Суб'єктивна сторона злочину характеризується як умисною (щодо поганого поводження), так і необережною (щодо недбалого виконання обов'язків) формами вини.

Суб'єктом злочину може бути тільки військовослужбовець Збройних Сил України.

Незаконне носіння знаків Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та зловживання ними

У ст. 435 КК передбачається відповідальність за носіння в районі воєнних дій знаків Червоного Хреста або Червоного Півмісяця особами, які не мають на те права, а так само зловживання у воєнний час прапорами або знаками Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, або пофарбуванням, присвоєним транспортним засобам санітарної евакуації.

Об'єктивна сторона цього злочину полягає, зокрема, в протиправному (без права на це) носінні в районі воєнних дій знаків Червоного Хреста або Червоного Півмісяця, наприклад, перевезення під зображеними на транспортних засобах вказаними знаками військової техніки, бойових військових підрозділів, озброєння тощо.

Суб'єктивна сторона злочину характеризується умисною формою вини.

Суб'єктом цього злочину може бути будь-який військовослужбовець

Дякую за увагу!

